

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

СРПСКОГ НАРОДА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Година I -- Број 3	Понедељак, 16. марта 1992. -- С А Р А Ј Е В О	Аконтација претплате за 1992. годину 4.000 динара Цена овом броју 50 динара Жиро-рачун 10100-603-10147
--------------------	--	--

22

На основу тачке IV Декларације о проглашењу Републике Српског Народа Босне и Херцеговине, Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини, на сједници одржаној 28. фебруара 1992. године, донијела је

ОДЛУКУ

О ПРОГЛАШЕЊУ УСТАВА СРПСКЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Проглашава се Устав Српске Републике Босне и Херцеговине, који је донијела Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини на сједници одржаној 28. фебруара 1992. године.

Број: 02-94/92

28. фебруара 1992. године

Сарајево

Председник

Скупштине српског
народа БиХ,

Мр Момчило Крајишник, с. р.

Полазећи од неotuђивог и непреносивог природног права српског народа на самоопредјељење, самоорганизовање и удруживање, на основу кога слободно одређује свој политички статус и обезбјеђује економски, социјални и културни развој,

поштујући његову вјековну борбу за слободу и спремност да са другим народима живи у односима међусобног уважавања и равноправности,

имајући у виду његову у току другог свјетског рата донесену одлуку да са другим народима -- Хрватима и Муслиманима конституише републику Босну и Херцеговину у саставу савезне државе Југославије,

изражавајући његову ријешеност да о својој судбини самостално одлучује и извршавајући његову чврсту вољу да створи своју суверену и демократску државу, засновану на националној равноправности, поштовању и гарантовању људских слобода и права, социјалној правди и владавини права,

Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини, доноси

УСТАВ

СРПСКЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Српска Република Босна и Херцеговина је држава српског народа и грађана који у њој живе.

Члан 2.

Територију Републике чине подручја аутономних области, општина и других српских етничких целина, укључујући и подручја на којима је над српским народом у другом свјетском рату извршен злочин геноцида.

Члан 3.

Република се налази у саставу савезне државе Југославије.

Члан 4.

Република може ступати у заједнице са државним творевинама других конститутивних народа Босне и Херцеговине.

Члан 5.

Уставно уређење Републике темељи се на:
-- гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима,
-- обезбјеђивању националних равноправности, социјалној правди,
-- владавини права,
-- тржишној привреди,
-- вишестраначком систему,
-- парламентарној демократији и подјели власти,
-- слободним изборима,
-- обласној аутономији и локалној самоуправи,
-- заштити права етничких група и других мањина.

Члан 6.

Грађани Републике имају држављанство Републике и држављанство Југославије.

Члан 7.

У Републици је у службеној употреби српски језик ијекавског и екавског изговора и ћирилично писмо, а латинично писмо на начин одређен законом.

На подручјима гдје живе друге језичке групе у службеној употреби су и њихови језици и писма, на начин одређен законом.

Члан 8.

Република има заставу, грб и химну. Изглед заставе и грба и текст химне уређују се уставним законом.

Члан 9.

Главни град Републике је Сарајево.

II. ЉУДСКА ПРАВА И СЛОБОДЕ

Члан 10.

Грађани Републике су равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство.

Члан 11.

Живот човјека је неприкосновен. У Републици нема смртне казне.

Члан 12.

Слобода и лична безбједност човјека су неповредиви.

Никоме се не може одузети или ограничити слобода, осим у случајевима и по поступку који су утврђени законом.

Члан 13.

Људско достојанство, тјелесни и духовни интегритет, човјекова приватност, лични и породични живот су неповредиви.

Члан 14.

Нико не смије бити подвргнут мучењу, свирепом, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању.

Забрањено је и кажњиво свако изнуђивање признања и изјава.

Забрањено је на било ком лицу, без његовог пристанка, вршити медицинске и друге научне огледе.

Члан 15.

Незаконито лишавање слободе је кажњиво.

Нико не може бити лишен слободе без судске одлуке, која мора бити саопштена и уручена лицу приликом лишења слободе.

Лице за које се основано сумња да је извршило кривично дјело може, на основу одлуке надлежног суда, бити притворено само ако је то неопходно потребно ради вођења кривичног поступка или ради безбједности људи.

Трајање притвора мора бити сведено на најмање нужно вријеме.

По одлуци првостепеног суда притвор може трајати најдуже два мјесеца. Одлуком Врховног суда Републике притвор се може продужити још за два мјесеца.

Члан 16.

Свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом и другим државним органима и организацијом.

Свакоме је зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава његово право или на законом заснованом интересу.

Члан 17.

Свако има право на накнаду штете коју му незаконитим или неправилним радом нанесе службено лице или државни орган, односно организација која врши јавна овлашћења.

Лице које је неоправдано осуђено или незаконито и без основа лишено слободе, има право на рехабилитацију, накнаду штете, јавно извињење и остала законом утврђена права.

Члан 18.

Лицу оптуженом за кривично дјело јамчи се праведно суђење.

Оптужено лице мора бити у најкраћем законском року обавијештено о разлозима оптужбе.

Оптуженом лицу не може се судити у његовој одсутности.

Оптуженом који није доступан суду може се судити у одсутности само у законом одређеним случајевима.

Члан 19.

Зајамчено је право на одбрану.

Јамчи се право на слободан избор браниоца и не сметано општење са њим.

Бранилац не може бити позван на одговорност за радње предузете у поступку одбране.

Члан 20.

Нико не може бити кажњен за дјело које, прије него што је учињено, није било законом предвиђено као кажњиво дјело, нити му се може изрећи казна која за то дјело није законом била предвиђена.

Нико не може бити сматран кривим за кривично дјело док то не буде утврђено правоснажном судском одлуком.

Члан 21.

Грађани се могу слободно кретати, настањивати и боравити на територији Републике, слободно напуштати ту територију и на њу се слободно враћати.

Законом се могу увести ограничења кретања само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или ради заштите безбједности и здравља људи.

Никаква ограничења из политичких разлога не могу бити установљена.

Члан 22.

Слобода и тајност дописивања и других облика општења су неповредиви.

Законом се може прописати да се само на основу одлуке суда може одступити од начела неповредивости слободе и тајности дописивања и других облика општења, ако је то неопходно ради провођења кривичног поступка или ради безбједности Републике и Југославије.

Члан 23.

Зајамчена је заштита тајности података о личности. Прикупљање, обрада и сврха коришћења личних података, уређују се законом.

Забрањено је коришћење података о личности које је супротно утврђеној сврси њиховог прикупљања.

Грађани имају право да траже и добијају све податке о себи, садржане у актима државних органа и у другим службеним евиденцијама.

Члан 24.

Стан је неповредив.

Законом се може прописати да службено лице на основу налога суда може ући у стан или друге просторије против воље њиховог држаоца и извршити претрес. Претрес се врши у присуству два свједока.

Службено лице може, под условима утврђеним законом, ући у туђи стан или друге просторије и без одлуке суда и извршити претрес ако је то неопходно ради хватања учioniца кривичног дјела или ради спасавања људи и имовине.

Члан 25.

Зајамчена је слобода мисли и одређења, савјести и увјерења, као и јавног изражавања мишљења.

Члан 26.

Зајамчена је слобода штампе и других средстава јавног обавјештавања.

Слободно је оснивање неовисних и издавачких предузећа, издавање новина и јавно обавјештавање другим средствима у складу са законом.

Цензура штампе и других видова јавног обавјештавања је забрањена.

Средства јавног обавјештавања дужна су да благовремено, истинито и објективно обавјештавају јавност.

Јамчи се право на исправку неистинитог обавјештавања којим се повређује нечије право или на закону засновани интерес, као и право на накнаду штете настале по том основу.

Члан 27.

Научно, културно и умјетничко стварање је слободно.

Зајамчена је заштита моралних и имовинских права по основу научног, културног, умјетничког и другог интелектуалног стваралаштва.

Члан 28.

Јамчи се слобода вјероисповијести.

Све вјерске заједнице су једнаке пред законом. Вјерске заједнице су одвојене од државе и слободне у вршењу вјерских послова и вјерских обреда.

Вјерске заједнице могу оснивати вјерске школе и изводити наставу у основним и средњим школама.

Вјерске заједнице могу се бавити привредном и другом дјелатношћу, примати поклоне, имати задужбине и њима управљати, у складу са законом.

Члан 29.

Грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде бирач.

Бирачко право је опште и једнако, избори су непосредни, а гласање тајно.

Члан 30.

Грађани имају право на мирно окупљање и јавни протест.

Слобода окупљања може се законом ограничити само ради заштите безбједности људи и имовине.

Члан 31.

Зајамчена је слобода политичког организовања и дјеловања.

Забрањено је политичко организовање и дјеловање које је усмјерено на угрожавање демократских тековина, нарушавање интегритета Републике и Југославије, кршење уставом зајамчених слобода и права те расpirивање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости.

Забрањено је политичко организовање и дјеловање и испитивање политичке подобности у државним органима.

Члан 32.

Грађани имају право да јавно износе мишљење о раду државних и других органа и организација, да им подносе представке, петиције и предлоге и да на њих добију одговор.

Нико не може бити позван на одговорност нити тријети друге штетне посљеднице због јавно израженог мишљења о раду државних органа или ставова изнесених у представи, петицији и предлогу, осим ако је тиме учинио кривично дјело.

Члан 33.

Грађани имају право да учествују у обављању јавних послова и да под једнаким условима буду примљени у јавну службу.

Члан 34.

Грађанину се гарантује слобода изражавања националне припадности и културе и право употребе свог језика и писма.

Нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности.

Грађани Републике се могу изјашњавати и као Југословени.

Члан 35.

Човјек има право на здраву животну средину. Свако је, у складу са законом, дужан да у оквиру својих могућности штити и унапређује животну средину.

Члан 36.

Породица, мајка и дијете имају посебну заштиту. Брак и односи у браку и породици уређују се законом.

Право је човјека да слободно одлучује о рађању дјете.

Родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању своје дјете.

Дјеца су дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ.

Дјеца рођена ван брака имају једнака права и дужности као и дјеца рођена у браку.

Малољетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да се сама старају о себи и заштити својих права и интереса, имају посебну заштиту.

Члан 37.

Свако има право на заштиту здравља. Зајамчено је право на здравствену заштиту, у складу са законом.

Дјеца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних приходима, а друга лица под условима утврђеним законом.

Члан 38.

Свако има право на школовање под једнаким условима.

Основно школовање је обавезно и бесплатно. Свакоме је под једнаким условима доступно средњешколско и високошколско образовање.

Грађани могу оснивати приватне школе и училишта, у складу са законом.

Члан 39.

Свако има право на рад и слободу рада.

Принудни рад је забрањен.

Свако је слободан у избору занимања и запослења и под једнаким условима му је доступно радно мјесто и функција.

Запосленима може престати радни однос противно њиховој вољи на начин и под условима који су утврђени законом и колективним уговором.

Свако по основу рада има право на зараду у складу са законом и колективним уговором.

Члан 40.

Запослени имају право на ограничено радно вријеме, дневни и седмични одмор, те плаћени годишњи одмор и одсуства, у складу са законом и колективним уговором.

Запослени имају право на заштиту на раду, у складу са законом.

Омладина, жене и инвалиди имају посебну заштиту.

Члан 41.

Зајамчена је слобода синдикалног организовања и дјеловања.

Члан 42.

Запослени имају право на штрајк, под условима утврђеним законом.

Члан 43.

Право запослених и чланова њихових породица на социјалну сигурност и социјално осигурање уређује се законом и колективним уговором.

Јамчи се, под условима утврђеним законом, право на материјално обезбјеђење за вријеме привремене незапослености.

Грађанима који су дјелимично способни за рад обезбјеђују се оспособљавање за одговарајући посао и услови за њихово запошљавање, у складу са законом.

Република обезбјеђује помоћ и социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад и немају средстава за издржавање.

Члан 44.

Странци имају људска права и слободе утврђене уставом и друга права утврђена законом и међународним уговорима.

Страни држављани и лица без држављанства могу добити азил у Републици ако су прогоњени због учешћа у покретима за социјално и национално ослобођење, због залагања за демократију, људска права и основне слободе или за слободу научног и умјетничког стварања.

Члан 45.

Свако је дужан да се придржава Устава и закона. Свако је дужан да савјесно и одговорно врши повјерену му јавну функцију.

Члан 46.

Свако је дужан да другом пружи помоћ у невољи и да учествује у отклањању опште опасности.

Члан 47.

Људска права и слободе ограничени су само једнаким правима у слободама других и потребом заштите општељудских вриједности и демократских тековина.

Члан 48.

Права и слободе зајамчени овим уставом не могу се одузети ни ограничити.

Злоупотреба слобода и права је противуставна и кажњива.

Обезбјеђује се судска заштита слобода и права зајамчених овим уставом.

Ко се огријешо о људска права и основне слободе зајамчене овим уставом, лично је одговоран за то и не може се правдати ничијим наређењем.

Члан 49.

Слободе и права се остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом.

Законом се може прописати начин остваривања појединих права и слобода само кад је то неопходно за њихово остваривање.

У случају ратног стања, непосредне ратне опасности или ванредног стања, поједине слободе и права из овог Устава могу се ограничити само одлуком Народне скупштине.

III. ЕКОНОМСКО И СОЦИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ

Члан 50.

Економско и социјално уређење заснива се на равноправности свих облика својине и слободном привређивању, самосталности предузећа и других облика привређивања у стицању и расподјели добити и слободном кретању робе, рада и капитала у Републици као јединственом привредном простору.

Члан 51.

Република мјерама економске и социјалне политике подстиче економски развој и повећање социјалног благостања грађана.

Члан 52.

Слободно предузетништво може се законом ограничити ради заштите интереса Републике, човјеве околине, здравља и безбједности људи.

Забрањени су монополи.

Члан 53.

Република обезбјеђује заштиту потрошача.

Члан 54.

Сви облици својине имају једнаку правну заштиту.

Члан 55.

Јамчи се право наслеђивања у складу са законом.

Члан 56.

Законом се може ограничити или одузети право својине, уз правичну накнаду.

Члан 57.

Страна лица могу стицати право својине и права на основу улагања капитала, у складу са законом.

Страном улагачу јамчи се слободно изношење добити и уложеног капитала из Републике.

Члан 58.

Својинска права и обавезе над средствима у друштвеној својини и услови под којима се та средства преносе у друге облике својине уређују се законом.

Средства у друштвеној својини могу се отуђивати само по тржишним критеријима.

Члан 64.

Република штити и подстиче:

– рационално кориштење природних богатстава у циљу заштите и побољшања квалитета живота и заштите и обнове животне средине у општем интересу;

– очување и обогаћивање историјског, културног и уметничког блага;

– научноистраживачки рад;

– штедњу у свим њеним облицима, а посебно штедњу која је усмјерена на привредне активности и откуп станова;

– задруге и задругарство;

– занатство;

– физичку културу и спорт.

Члан 65.

Запослени имају право учешћа у управљању предузећем, у складу са законом.

У управљању фондацијама и добротворним...

